

Музеј града Београда, Београд

DOI 10.5937/kultura2067117B

УДК 061.27:347.6(497.11)

069.5(497.11)

316.75(497.11)

оригиналан научни рад

ЛЕГАТ У СРПСКОЈ МУЗЕЈСКОЈ ПРАКСИ

ПРИМЕР МУЗЕЈА ГРАДА БЕОГРАДА

Сажетак: *Рад се бави питањем статуса легата у српској музејској пракси. У првом делу су приказана схватања појма легата код неколико аутора, као и правно тумачење и важећа легислатива у вези с легатима. Посебно је наглашено непостојање неутитне законске процедуре којом се регулише поступање музејских установа с легатима. Други део рада је посвећен третману и положају легата у Музеју града Београда, музејске установе која руководи са њих 28. Наведени су сви легати који се тренутно налазе под управом овог Музеја, а детаљно је анализирано више њих који представљају карактеристичне примере како добре, тако и лоше праксе. На крају рада је, кроз приказ раније законске регулативе и приступа у пракси, предложено тумачење различитих третмана ове врсте музејских збирки у периоду после Другог светског рата.*

Кључне речи: *легат, Музеј града Београда, културна политика, законска регулатива, музејска пракса*

У раду је приказано како је *легат*, и као појам и како конкретна форма даривања, третиран у домаћој легислативи, теорији и пракси, с посебним освртом на пример Музеја града Београда, који руководи са 28 легата различитих како по садржају и врсти материјала тако и по начину набавке и третману унутар самог музеја.¹ Разматрано је како не

1 Рад је настао у склопу истраживања за докторску дисертацију „Од приватне заоставштине до музејске збирке. Проблем музеализације Легата Милана Злоковића у Музеју града Београда“, која је у припреми на Одељењу за историју уметности Филозофског факултета Универзитета у Београду.

постоје јасно дефинисане процедуре нити јасно утврђена легислатива рада с легатима, иако легати имају дугу традицију у српској историји и култури. У складу с тим је представљено како се и да ли се уопште појам и институција легата третирају у *Закону о културним добрима*, предлогу нацрта *Закону о културном наслеђу* и *Закону о наслеђивању*, као и у стручним упутствима музејским установама. Разматран је и појам *легат*, који аутори користе на различите начине. Као репрезентативан пример приказан је случај Музеја града Београда, који са својих 28 легата представља музејску установу која, у Београду, руководи највећим бројем њих.² Кроз типизацију различитих форми легата, као и анализу важеће законске регулативе у времену када су доспевали у Музеј, предложени су закључци у вези са одабраним третманом унутар музејске установе.

Легат у теорији и важећој легислативи

У *Лексикону страних речи и израза* Милана Вујаклије легат је дефинисан као „завештање, остављање у наследство једног дела оставштине неком лицу које иначе не би, по закону, имало права на наследство.”³

Пореклом речи и њеним значењем се позабавио и Бранко Лазић, према којем: „У комуникацијским оквирима садашњице, појам легата, као таутолошки разумљив сам по себи, прећутно је прихваћен и од стране лаика, и од мноштва професионалаца упућених у ову тематику”.⁴ Лазић се бавио и односом појма *легат*, с појмовима *наслеђе*, односно *зоставитина* или *оставитина*, у том контексту тумачећи легат као „оставштину за будућност”. У наставку је навео да појам *легат* може да се подведе под појам *поклон*, који сматра ширим, и који „не подразумева никакве услове за примопредају. Ако се условавање и догоди, онда то и није поклон [...]”. Он сматра да није сваки поклон и легат, јер статус легата зависи и од времена и начина на који га је легатор прикупио, а може, приликом давања, бити и условљен. Он „у

2 Попис легата у музејским и осталим установама заштите дат је у: Avramović, Z. (1994) Legati u kulturi Beograda. Stanje, problemi i moguća rešenja, *Kultura* br. 93/94, Beograd: Zavod za proučavanje kulturnog razvitka, str. 222–224.

3 Вујаклија, М. (2002) *Лексикон страних речи и израза*, Београд: Просвета, стр. 482.

4 Лазић, Б. (2004) Легат – проблем или богатство, у: *Огледи из музеологије*, Лазић, Б. (2004), Ваљево: Народни музеј у Ваљеву, стр. 43. Лазић је консултовао већи број речника и енциклопедија и закључио да је дефиниција у већини њих веома слична, као и то да се појам не помиње у *Енциклопедији ликовних уметности*, нити у *Ликовној енциклопедији Југославије*; напомена 1.

себи садржи ноту дуговременског личног ангажовања власника у стварању и сакупљању, чувању и заштити предмета који чине легат”.⁵ Из свега наведеног може се закључити да Лазивић легатом сматра поклон који је неки појединац дао некој установи, с тим да тај поклон мора подразумевати одређену збирку предмета коју је тај појединац смишљено и током дужег временског периода сакупио.⁶ И други аутори бавили су се појмом легата. Како Зоран Аврамовић наводи: „Легат (лат. *legatum*) је оставина новца или друге имовине која се опоруком оставља одређеном лицу или установи на чување или употребу. Успоставља се уговорним односом између легатора и примаоца, при чему може да се користи и тестамент као основа за заснивање уговора [...] Под легатом се најчешће подразумева даривање историјско-уметничких предмета одговарајућој установи културе.”⁷ Дакле, према Аврамовићу, легат може бити остављен тестаментом, али се његов настанак може формулисати и уговором између легатора и легатара. Јасна Јованов не улази у расправу око термина, користећи на исти начин појмове *легат*, *поклон* и *завештање*,⁸ што је приступ, како ће се видети и из овог рада, који је уобичајен у музејској пракси у Србији.

Након разматрања вишеслојности значења термина *легат*, Нада Арбутина закључује да „можемо поједностављено, али и тачно, легатом у библиотеци (архиви или музеју) назвати ону библиотеку целину коју је некој институцији културе тестаментарно завештао или власник или његов правни наследник”.⁹ С друге стране, у својој докторској дисертацији, Јадранка Божић наводи да се легатом, у културолошком смислу, али и у пракси, сматрају сви поклони некој институцији / установи, поред, наравно, оних остављених тестаментом.¹⁰

У српској легислативи, легатом се бави само *Закон о наслеђивању* (чл. 141–154).¹¹ Међутим, у њему се не користи термин *легат*, већ *испорука*, за чију садржину се наводи: „Завешталац може једну или више ствари или права оставити неком одређеном или одредивом лицу, или наложити

5 Исто, стр. 44.

6 Исто, стр. 45.

7 Аврамовић, З. нав. дело, стр. 214.

8 Јованов, Ј. (2010) Легати у Србији, *Рађ музеја Војводине* 52, Нови Сад: Музеј Војводине, стр. 257–269.

9 Арбутина, Н. (2016) *Легат у библиотеци*, докторска дисертација, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, Београд, стр. 11.

10 Божић, Ј. (2019) *Legati u kulturnoj politici Republike Srbije*, doktorska disertacija, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu, Beograd, str. 2.

11 Закон о наслеђивању, *Службени гласник Републике Србије* 46/95 и 101/2003.

наследнику да из онога што му је остављено да неку ствар или право неком лицу, или му исплати суму новца, или га ослободи каквог дуга, или га издржава или, уопште у његову корист нешто учини или се уздржи од каквог чињења, или да нешто трпи. Таквим се завештањем по правилу не поставља наследник, већ се оно назива испоруком, лице коме је намењено испорукопримцем, а онај кога испорука терети назива се дужником испоруке” (чл. 141). Истовремено, *Закон о културним добрима*, за сада једини закон којим је регулисан рад музеја, уопште не помиње легате.¹²

Легатом, као правним институтом, подробно се бавила Снежана Миладиновић.¹³ Она је расправљала о појмовима *легат* и *испорука*, наводећи да, иако се у самом *Закону о наслеђивању* и даље користи термин *испорука*, у теорији и у пракси су далеко присутнији термини *легат*, односно *легатор* (завешталац) и *легатар* (испорукопримац). Наглашава да термин *легат* означава „одредбу у тестаменту којом је завешталац изразио своју вољу да одређеном лицу остави имовинску корист у виду легата”.¹⁴ Тако легатор одређује предмет легата којим оставља нешто лицу које није његов законски наследник. Легат се може завештати само путем тестаментa, а представља „располагање имовином за случај смрти садржаној у пуноважној изјави последње воље – тестаменту”.¹⁵ Миладиновић је у свом раду закључила и да легату није дато довољно простора у *Закону о наслеђивању* (само 14 чланова),¹⁶ као и да се њиме теоретичари нису довољно бавили. Као последицу, она види многобројне нејасноће до којих долази у пракси, као и недовољно дефинисане улоге главних актера – легатора, онерата (извршиоца тестаментa) и легатара, због чега се завештаоци радије

12 Закон о културним добрима, *Службени гласник Републике Србије* 71/94 и 52/2011. На ову чињеницу осврћу се и: Лазић, Б. нав. дело, стр. 47; Вожић, Ј. нав. дело, стр. 41. Појам *легат* се не појављује ни у нацрту Закона о културном наслеђу, који је дат на увид јавности 2019. године и који је доступан на <http://www.kultura.gov.rs/lat/dokumenti/javna-gasprava-o-nacrtu-zakona-o-kulturnom-nasledju-> (приступљено: 20. 5. 2020). Исто важи и за раније законе који су се односили на заштиту културних добра: Закон о културним добрима, *Службени гласник Савезне републике Србије* 6/90; Закон о заштити културних добара, *Службени гласник Савезне републике Србије* 28/77.

13 Miladinović, S. (2000) *Legat – kroz pravnu nauku i zakonodavstvo*, Beograd: Zadužbina Andrejević.

14 Исто, стр. 11.

15 Marković, B. Legat, u: *Enciklopedija udruženog prava i prava imovinskog rada*, том I (A-Lj) (1978), Beograd: Službeni list SFRJ, str. 889. Citirano prema: Miladinović, S. nav. дело, str. 12.

16 Након измена Закона које су уследиле после објављивања рада С. Миладиновић, када их је, како она и наводи, било 10.

одлучују да одређени поклон учине још за живота, него да завештају легат.¹⁷ Јадранка Божић подвлачи и да уговор о легату није дозвољен у српском праву, као и да се уместо њега најчешће користи уговор о поклону. Његова примена је у складу са општеприхваћеним приступом и стањем у пракси, према којем се легатом сматра сваки поклон, па се тако, према истој ауторки, савремено тумачење легаторства односи на остављање имовине путем тестаментa или поклона некоме ко законски није њен власник.¹⁸ Слично тумачење налази се и код Лазића, према коме, „полазна музеолошка тачка за реализацију легаторства јесте становиште да је у питању примопредаја оставштине без икаквих новчаних трансакција, али са могућношћу других, нефинансијских услова који могу бити чисто етичке, а често организационо-материјалне природе.”¹⁹

Легат у домаћој пракси

Јадранка Божић констатује да културна политика Републике Србије према легатима није дефинисана, као и да недостају подзаконска, па и законска акта о функционисању музеја на овом пољу.²⁰

Једини покушај у том смислу учињен је 1981. године, потписивањем *Договора о спровођењу јединствене политике прихватања, чувања, одржавања и излагања поклона и легата* (даље: *Договор*).²¹ Потписници *Договора* су, поред органа градске власти, били: Етнографски музеј, Музеј „25. мај”, Музеј града Београда, Музеј Николе Тесле, Педагошки музеј, Музеј позоришне уметности, Музеј афричке уметности, Музеј примењене уметности, Музеј савремене уметности, Природњачки музеј, Народни музеј, Библиотека града Београда, Југословенска кинотека, Историјски архив Београда и Завод за заштиту споменика културе града Београда. У члану 3. је јасно наглашено да „Под поклоном у смислу овог договора подразумева се стицање ствари из претходног члана, које сопственик у складу са законом [...] без накнаде трајно поклања и предаје у државну својину [...]”, као и да се „Под легатом у смислу овог договора подразумева стицање ствари из претходног члана које завешталац у складу са законом оставља учеснику договора на основу тестаментa”.

17 Miladinović, S. нав. дело, стр. 88.

18 Вожић, Ј. нав. дело, стр. 3, 38, 44.

19 Лазић, Б. нав. дело, стр. 50.

20 Вожић, Ј. нав. дело, стр. 31.

21 *Договор* је објављен у: *Службени лист града Београда* 6, 27. фебруар 1982.

Треба, међутим, нагласити да *Договор*, након што постави јасну разлику између поклона и легата, ове две врсте даривања третира на исти начин. Учесници *Договора* су утврдили и заједничке критеријуме за прихватање поклона, односно легата, према којима он мора да „[...] представља допринос развоју и ширењу културе и као такав заслужује да буде друштвено заштићен [...]”, „да у значајној мери доприноси употпуњавању и заокруживању појединих уметничких односно историјских целина или уметничких праваца у организацијама заштите односно тематски и проблемски одражава време настајања уметничких вредности у одређеном историјском периоду или континуитету” и „да је везан за значајан историјски догађај односно историјску личност [...]” (чл. 5). Даље је утврђено да ће одлуку о прихватању поклона / легата доносити тело које је за то одређено Самоуправним општим актом учесника договора, а на основу процене комисије коју ће претходно формирати надлежни орган учесника договора (чл. 6). Уговор са дародавцем биће потписан тек након доношења ове одлуке (чл. 7).

Савременији документ, који је још увек на снази, донео је Народни музеј у Београду, 2001. године, под називом *Стручно упутство о условима и начину чувања и коришћења уметничко-историјских дела* (даље *Упутство*).²² Појам легат се у *Упутству* помиње у члану 6 и члану 8, у оквиру сегмента посвећеног набављању предмета за музејске збирке. Легат се наводи као један од начина набавке музејских предмета, заједно са откупом, поклоном, завештањем, археолошким ископавањима итд. (чл. 6), док се у опису поступка набавке и роковима за његово спровођење говори о „правоснажности решења о легату или завештању” (чл. 8). Из поменутог се види да *Упутство* разликује појмове „легат” и „завештање”, мада се не бави значењем ни једног ни другог. Такође се, на основу употребљеног израза „правоснажност решења”, може закључити да се легатом и/или завештањем сматра само онај музејски предмет или група предмета, који су музеју додељени на основу судског решења.

У *Упутству* је детаљно објашњен процес набавке музејских предмета, али без икакве диференцијације између различитих начина набавке, односно, легат је третиран

²² *Упутство* је доступно на веб сајту Народног музеја: <http://www.narodnimuzej.rs/wp-content/uploads/2018/06/Stru--no-uputstvo-o-uslovima-i-nainu---uvanja-i-kori---enja-umetni--ko-istorijskih-dela.pdf> (приступљено: 18. 12. 2019), а донето је у складу са чл. 79 и чл. 90 Закона о културним добрима, којима су прописане обавезе централних установа заштите, између осталог и да донесу „стручна упутства о условима и начину чувања, коришћења и одржавања одговарајуће врсте покретних културних добара” (чл. 90).

истоветно као и било који други начин (чл. 6–11). Комисија која одлучује о томе да ли предмет треба да постане део музејске збирке је, за разлику од оне у *Договору*, састављена од стручњака из самог музеја који предмет набавља, зове се Комисија за набавку музејских предмета, и формира је директор музеја (чл. 9). Комисија заседа на предлог, у писаној форми, кустоса, који ће, на основу систематизације о радним местима музеја и организације збирки у музеју, бити задужен за предмете који се набављају (чл. 8). Ако је одлука Комисије позитивна, „директор музеја доноси решење којим се утврђује својство културног добра и набављени музејски предмет разврстава се у одговарајућу збирку музеја” (чл. 10). Решење се доставља надлежном кустосу који има рок од 30 дана, који се уз оправдане разлоге може продужити до годину дана, да предмет унесе у музејске књиге и формира потребну документацију (чл. 11).

Музеј града Београда и легати које чува

Имајући у виду раније поменута тумачења појма *легата*, у Музеју града Београда данас постоји 28 легата и целина које имају тај статус.²³ Наиме, назив *легат* се у Музеју града Београда, поред легата који то формално и правно јесу, односно оних које су својим тестаментом оставили њихови власници, користи и за целине, колекције и заоставштине које је Музеј добио на поклон од власника или њихових наследника, или на управљање од Града Београда, којем су, у ствари, поклоњени.

Легата који то заиста јесу, у складу са *Законом о наслеђивању и Договору о спровођењу јединствене политике прихватања, чувања, одржавања и излагања поклона и легата*, то јест оних који су у Музеј доспели на основу тестаamenta својих власника, има девет. То су легати Јована Суботића, Бранимира Ћосића, Бете Вукановић, Ивана Божића, Петра Одавића, Милоша Ђурића, Даре Милошевић, Владимира Мариновића и Добривоја Радосављевића. Материјал који садрже је разноврстан и састоји се од породичних меморалија (легат Јована Суботића), предмета који су настали током периода сопственог стваралаштва (легати Бранимира Ћосића, Бете Вукановић и Милоша Ђурића) или уметничких предмета и колекција сакупљених током живота (легати Петра Одавића, Даре Милошевић, Ивана Божића, Владимира Мариновића и Добривоја Радосављевића).²⁴ Број

23 Ова бројка обухвата и Легат Милана Злоковића, који је још увек у формирању, због чега неће бити разматран у даљем тексту.

24 Подаци о легатима који се наводе у овом раду прикупљени су истраживањем документације Музеја града Београда, која се делом налази у

предмета који садрже се креће од само 10 у Легату Добривоја Радосављевића, до чак 2.284 у Легату Бранимира Ћосића. Животни пут ових легата у Музеју подједнако је разнолик.

Слика 1 Изложба Легата Бете Вукановић из 1983. године, власништво Музеја града Београда

Већина легата, попут оних Владимира Мариновића и Бете Вукановић, формиран су као засебне целине. Сликарка Бета Вукановић (1872–1972) је својим тестаментом оставила Музеју града Београда легат у којем се налазе 293 њена уметничка рада, лични предмети и предмети који су сачињавали њен атеље (слика 1).²⁵ Легат Владимира Мариновића је власник такође оставио тестаментом, а садржи 172 предмета ликовне и примењене уметности које су он и његова супруга углавном сакупили на путовањима по Далеком истоку, Африци и Јужној Америци.²⁶ Супротан пример представљају легати Милоша Ђурића и Петра Одавића. Др Милош Ђурић (1892–1967) био је истакнути класични филолог, професор и члан Српске академије наука и уметности. Његова супруга Зорка Ђурић обратила се Музеју писмом наводећи да ће, у складу са жељом свог супруга, Музеју тестаментом оставити његову заоставштину, с молбом да буде изложена.²⁷ Примопредаја је обављена 1991. године, непосредно пред њену смрт, а одлука је потврђена током оставинске

оквиру административне архиве, а делом у оквиру документације самих легата.

25 Rešenje о nasleđivanju br. 774/72 од 20. 3. 1973. године; фасцикла Поклопи и легати Музеју града Београда, АК 73, АА МГБ; документација Збирке за ликовну и музичку уметност до 1950. године.

26 Кретић-Поповац, Јб. (2011) *Легат Владимира Мариновића*, Београд: Музеј града Београда, стр. 5–6; Rešenje IV општинског суда у Београду br. 6058/982 од 24.6.1983; фасцикла Legat Vladimira Marinovića, АК 451, АА МГБ. Овај Легат би, заправо, требало да носи назив Легат Владимира и Елене Мариновић, с обзиром да је то био једини услов који је легатор поставио у свом тестаменту.

27 Писмо Зорке Ђурић Музеју града Београда бр. 784/1 од 17.2.1980; фасцикла Заоставштина Зорке Ђурић, АК 451, АА МГБ.

расправе.²⁸ У Музеју је затим одлучено да се легат подели на два дела, тако да један, који обухвата Ђурићеве рукописе, документа, фотографије и личне предмете, припадне Збирци за просвету и науку, док је други, библиотека са 103 наслова међу којима су и многи Ђурићеви преводи, предата библиотеци Музеја града Београда, у оквиру које је обрађена и инвентарисана као библиотечка грађа.²⁹ Таквом обрадом материјала се изгубила целовитост Легата Милоша Ђурића, који се чак и не води као музејски легат. Исто важи и за Легат Петра Одавића, који је Музеју оставио 16 слика, уз молбу да све буду заједно изложене, уз напомену да су поклон Лепосаве и Петра Одавића.³⁰ У музејској документацији је наведено да се ради о поклону П. Одавића, али слике нису изложене, нити се воде као легат. Наиме, услов власника да њихов легат или поклон буде стално изложен често се поставља музејима, али они у великом броју случајева нису у могућности да га испуне.³¹

Легата који се тако називају само зато што се термин усталио у пракси има далеко више, чак 20. Они се, према начину на који су дошли у Музеј, могу разврстати у три групе.

Слика 2 Реконструкција уметничког атељеа,
Музеј Паје Јовановића, власништво Музеја града Београда

28 Rešenje I opštinskog suda u Beogradu br. 805/2 od 19. 2. 1993; фасцикла Заоставштина Зорке Ђурић, АК 451, АА МГБ.

29 Zapisnik o izvršenoj primopredaji br. 658/4 od 11.11.1991 и Zapisnik o izvršenoj primopredaji br. 658/2 od 21.8.1991; фасцикла Заоставштина Зорке Ђурић, АК 451, АА МГБ. Закључно са завршетком овог рада, предмети нису били уведени у Књиге инвентара. Треба поменути и да је Збирка за просвету и науку у међувремену спојена са Збирком за историју књижевности и културе.

30 Писмо Петра Одавића Музеју града Београда, бр. 785 од 31.12.1949. године; фасцикла Легат Петра Ј. Одавића, АК 46, АА МГБ. Писмо је публиковано у: Непознати аутор (1954) Легати Музеју града Београда, ГГБ I, стр. 407–411.

31 О томе и другим проблемима у: Avramović, Z. (1994) Legati u kulturi Beograda. Stanje, problemi i moguća rešenja, *Kultura* br. 93/94, Beograd: Zavod za proučavanje kulturnog razvitka, str. 216–218.

Прву групу чине они коју су, у ствари, поклони власника, и обухватају легате Светозара Душанића, Даринке Смодлаке, Паје Јовановића, Роберта Цихлер-Гашпаровића и компаније Југоекспорт.³² Са изузетком Паје Јовановића, који је Музеју поклонио предмете из свог атељеа и део својих уметничких радова и личних предмета (слика 2), остали легати подразумевају колекције које су сакупили њихови власници, нумизматичку (С. Душанић), уметничку (Југоекспорт) и збирке уметничких и предмета примењене уметности (Д. Смодлака и Р. Цихлер-Гашпаровић). Њихов садржај се веома разликује и по врсти и по броју предмета, па је најмањи Легат Југоекспорта са 75 предмета, а највећи онај Светозара Душанића, са 2.178. Вероватно због тога што су власници били директно укључени у преговоре са Музејем, ова група легата је третирана адекватније од претходне, па су сви инвентарисани и обрађени као засебне целине. Првобитни договор, уз сав ангажман Музеја, није реализован само у случају Легата Роберта Цихлер-Гашпаровића. Он је Музеју, поред предмета примењене уметности и уметничко-стилског намештаја, оставио и кућу у Улици Персиде Миленковић 12 (слика 3).³³ У писму из 1975. године је изразио жељу да Музеју остави своју породичну вилу подигнуту 1940. године и предмете у њој, уз услов да Музеј помогне да се денационализује део куће који је, према његовим речима, несправно национализован. Није тражио да се тај део куће врати њему, већ да се власништво пребаци директно на Музеј.³⁴ И поред покушаја који су направљени у том смислу и преписке са Градском општином Савски венац, која је постала власник национализованог дела куће, денационализација није успела.³⁵ Уговор је ипак потписан, с тим што се Музеј обавезао да предузме све неопходне мере да се национализовани део куће што пре пренесе у његово власништво (чл. 4), што ни до данас није реализовано.

Другу групу чине колекције и предмети које су поклонили наследници власника и обухватају легате Љубице С. Роксандић (тј. Симеона Роксандића), Ђорђа Новаковића, Бранислава Нушића, Стевана Мокрањца, Петра Коњовића и

32 Б. Лазић, на пример, наглашава да легатори могу бити само физичка лица, а никако фирме или компаније: Лазић, Б. нав. дело, стр. 45.

33 Ugovor br. 3366 od 17.6. 1976; фасцикла Поклони и легати Музеју града Београда, АК 73, АА МГБ.

34 Pismo br. 695/1 od 25.4.1975; фасцикла Поклони и легати Музеју града Београда, АК 73, АА МГБ.

35 Преписка између Музеја и ГО Савски венац се чува са осталом документацијом; фасцикла Поклони и легати Музеју града Београда, АК 73, АА МГБ.

Јосифа Маринковића.³⁶ Осим легата Ђорђа Новаковића, односно богате колекције папирног новца коју је Музеју поклонила његова супруга, у осталим случајевима се ради о збиркама меморабилија значајних личности из уметничког живота Србије. Број предмета такође варира и креће се од 16 гипсаних радова Симеона Роксандића, до чак 7.436 предмета у Легату Ђорђа Новаковића. Начин на који су ови легати третирани у Музеју је подједнако разнолик, па су неки од њих само придодати већ постојећој збирци, без назнака да се ради о легату. То је, на пример, био случај с Легатом Симеона Роксандића, који је, као и Легат Петра Одавића и, највероватније, услед чињенице да је поклоњена мања група предмета, само припојен Збирци за ликовну и музичку уметност до 1950. године.³⁷ Ту су затим и легати Стевана Мокрањца и Јосифа Маринковића, који нису обрађени и инвентарисани самостално, већ у оквиру Културно-историјске збирке, која представља засебну целину у склопу Збирке за ликовну и музичку уметност до 1950. године.³⁸ Остала три легата су обрађена и инвентарисана као самосталне збирке.

Слика 3 Ентеријер Легата Роберта Цихлер-Гапшаревића, власништво Музеја града Београда

Као начин набавке данашњих легата Музеја града Београда треба поменути и једну врсту споразума према којем власници неке колекције исту уступају у замену за одређену финансијску надокнаду.³⁹ Тако су у Музеј доспели легати

36 У ову групу спада и Легат Милана Злоковића, који се тренутно налази у процесу формирања, а обухвата меморабилије и радове архитекте.

37 Документација Збирке за ликовну и музичку уметност до 1950. године.

38 Документација Збирке за ликовну и музичку уметност до 1950. У истој Збирци се налази и фонд Ђорђа Крстића.

39 Без обзира на то што овај начин набавке предмета предмета формално представља откуп, ове збирке се у Музеју града Београда третирају као

Ксеније и Раденка Перића и Петра Поповића, који се у оба случаја састоје од колекција које су прикупили власници.

Збирка Ксеније и Раденка Перића садржи етнографске и предмете ликовне и примењене уметности, углавном из 19. века.⁴⁰ Брачни пар Перић је 1972. године потписао Уговор са Музејем, којим су се споразумели да збирка може да остане у стану поклонодаваца до краја њихових живота, али и да Музеј има права да поједине предмете изнесе за потребе излагања, обраде или конзервације (чл. 3).⁴¹ Музеј се обавезао да ће Перићима исплаћивати фиксну годишњу новчану суму, за режијске трошкове и трошкове одржавања збирке (чл. 5). Додатно је неуобичајено то што су предмети, иако су остали у стану Перића, били инвентарисани и уписани у музејске књиге. Осим тога, надлежност над предметима је, према њиховој врсти (уметнички, односно етнографски и предмети примењене уметности) подељена између Збирке за примењену уметност и Збирке за ликовну и музичку уметност, па је Легат инвентарисан као две засебне и самосталне целине у склопу ове две Збирке.⁴²

Слика 4 Збирка Петра Поповића, део сталне поставке у Музеју Паје Јовановића, власништво Музеја града Београда

легати и имају такав статус, као и назив.

40 Баришић, Р. (1981) *Из колекционарског рада Раденка Перића*, Београд: Етнографски музеј, без пагинације.

41 Ugovor br. OV-8153/72 od 15. 11. 1972, АК Легат Ксеније и Раденка Перића, Легат *Jugoexport*-а, Легат Јелисавете Ћ. Петровић, Легат Стевана Ст. Мокрањца, Легат Петра Коњовића; документација Збирке за ликовну и музичку уметност до 1950. године.

42 Збирка за ликовну и музичку уметност је 1992. године подељена на Збирку за ликовну и музичку уметност до 1950. године и Збирку за ликовну и музичку уметност од 1950. године, па је у том смислу и Легат даље подељен на предмете настале пре и после 1950. године; Статут Музеја града Београда, 02 бр. 128/2 од 1. 7. 1992, члан 19, архива Правне службе МГБ.

Збирка Петра Поповића се састоји претежно од уметничко-стилског намештаја и старе и ретке књиге (слика 4).⁴³ Њу је комисија Завода за заштиту споменика културе града Београда прогласила за споменик културе и уписала у регистар под бројем 162 и називом Збирка Петра Поповића, 1965. године.⁴⁴ Поповић је 1969. године потписао уговор са Музејем града Београда, на основу којег је Музеју поклонио 91 предмет из своје колекције.⁴⁵ Музеј је заузврат прихватио да Поповићу обезбеди смештај у једном делу стана (и помогне у његовом опремању) на четвртом спрату у Улици краља Милана 21 (чл. 2 и 4), као и да га ангажује као „водича и чувара” поставке у преосталом делу стана где су заједно били изложени ателе Паје Јовановића и Збирка Петра Поповића (чл. 3), да „збирку ни у ком случају ни под каквим условима неће делити у погледу смештаја и презентирања, нити је без споразума с Поповић Петром премештати на друго место и излагати изван просторија у којима ће збирка бити смештена“ (чл. 2). Додатно, Музеј је пристао да плаћа и већину режиских трошкова, као и месечну надокнаду за ангажман Поповићу (чл. 2). Овакав аранжман условио је низ даљих измена које су се односиле на стално повећање износа који је током година исплаћиван за одржавање стана и надокнаду Поповићу, као и потписивање новог Уговора 1973. године, којим је јасније утврђено које трошкове плаћа Музеј, а које Поповић, и којим је још једном повећана Поповићева месечна надокнада.⁴⁶

Од укупног броја легата у Музеју града Београда, пет је, по различитим основама, уступљено Граду Београду, који их је затим предао на управљање Музеју. То су легати Томе Росандића, Паве и Милана Секулића, Леле и Славка Флегела, Јована Цвијића и Иве Андрића. Са изузетком Легата Флегел, који је у Музеј доспео 2013. године,⁴⁷ остали су смештени у кућама и становима својих некадашњих власника и чине

43 Vujović, B. (1965) *Zbirka Petra Popovića*, Beograd: Zavod za zaštitu spomenika kulture grada Beograda, str. 5–8.

44 Rešenje Zavoda za zaštitu spomenika kulture grada Beograda 04 br. 943/3 od 3. 12. 1964; АК Легат Петра Поповића, документација Збирке за ликовну и музичку уметност до 1950. године.

45 Ugovor br. 3145/69 od 20. 5. 1969; АК Легат Петра Поповића, документација Збирке за ликовну и музичку уметност до 1950. године.

46 Ugovor br 2879 od 21. 5. 1973; АК Легат Петра Поповића, документација Збирке за ликовну и музичку уметност до 1950. године.

47 Реверс 02 бр. 19/17 од 8. 10. 2013; АА МГБ. Преузимању овог Легата претходило је вишедценијски спор између наследника породице Флегел и Града Београда, иако је уговор којим су регулисани права и обавезе како Флегелових тако и Града Београда потписан још 1957. године; Ugovor 406/57 od 30. 1. 1957; АК Кућа легата, Легати у МГБ, Збирка Флегел, документација Збирке за ликовну и музичку уметност до 1950. године.

музеје у саставу Музеја града Београда са сталним поставкама отвореним за публику.⁴⁸ Сви они су у Музеју обрађени и инвентарисани као засебне целине. И неки од њих, попут легата Флегел, Паве и Милана Секулића и Томе Росандића, су као и претходно представљена група, уступљени Београду за одређену финансијску надокнаду.

Слика 5 Уметников атеље искоришћен као простор за сталну поставку, Музеј Томе Росандића, власништво Музеја града Београда

Вајар Тома Росандић је 1955. године с Народним одбором града Београда потписао Уговор којим је сву своју имовину, укључујући и кућу са атељеом у Козачкој улици бр. 30, пренео на Београд. Град се заузврат обавезао да Росандићу исплати одређени фиксни износ, као и да му доживотно плаћа месечно издржавање. Уговором је уступљено 37 вајарских дела која су се налазила у кући, а која су, претходно, стављена под заштиту решењем бр. 643/55 Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе Народне републике Србије (данас Завод за заштиту споменика културе Републике Србије).⁴⁹ Народни одбор је, затим, донео Решење да се „При Градском музеју у Београду оснива Отсек дела Томе Росандића, вајара” (слика 5), чиме је надлежност над музејем у оснивању пренета на Музеј града Београда.⁵⁰

48 Музеј Томе Росандића је, због стања у којем се налази објекат и реконструкције која се очекује, затворен за публику.

49 Уговор бр. 3108/55 од 22. 8. 1955; АК Легат Томе Росандића, Конак кнегиње Љубице, Музеј савремене уметности, Душан Јовановић Ђукин, Легат Бете Вукановић, документација Збирке за ликовну и музичку уметност до 1950.

50 Решење бр. 1740/55 од 20. 1. 1956; АК Легат Томе Росандића, Конак кнегиње Љубице, Музеј савремене уметности, Душан Јовановић Ђукин, Легат Бете Вукановић, документација Збирке за ликовну и музичку уметност до 1950.

Милан Секулић и његова супруга Пава су прикупили 164 иконе настале на територији бивше Југославије, Русије, северне Италије и Грчке, у периоду од 16. до 19. века. Поред икона, њихову збирку чини и један број уметничких слика и археолошких предмета, као и уметничко-стилски намештај. Њу је за културно добро утврдио Завод за заштиту споменика културе града Београда 1968. године.⁵¹ По смрти супруга, 1970. године, Пава Секулић је потписала уговор с Градом Београдом којим је сва права на збирку и стан у којој се налази пренела на Београд.⁵² Тим уговором се Град обавезао да ће до краја живота легат и стан остати у власништву Паве Секулић (чл. 1) и да ће јој бити плаћани сви режијски трошкови и, додатно, месечна новчана надокнада, као и да ће по њеној смрти исту месечну надокнаду плаћати њеним двома сестрама (чл. 4 и 5). Музеолошки најпроблематичније одредбе Уговора су то што распоред предмета у стану мора остати „трајно онако како га је уговарач извршио за живота” и што Град „није овлашћен нити може на било који начин и под било каквим условима Збирку у целини или појединачне делове да отуђује, замењује, премешта или било какве измене на њој и у вези с њом да врши.” (чл. 2), што ономогућује било какве измене у музејској поставци (слика 6). Пава Секулић је преминула 1980. године, а Град је њену збирку уступио Музеју на чување уговором из 1987. године.⁵³

Слика 6 Руска соба, део сталне поставке Збирке икона Секулић, власништво Музеја града Београда

51 Rešenje br. 302/1 od 1. 4. 1968; фасцикла Уговор за Збирку Секулић, АК 451, АА МГБ; Радојчић, С., Павловић, А. и Бајић-Филиповић, М. (1967) *Збирка икона Секулић*, Београд: Завод за заштиту споменика културе града Београда.

52 Ugovor br. 804/1 od 1. 8. 1970; фасцикла Уговор за Збирку Секулић, АК 451, АА МГБ.

53 Ugovor 02 br. 178/1 od 6. 2. 1987; фасцикла Уговор за Збирку Секулић, АК 451, АА МГБ.

Уместо закључка

На основу приказане анализе легата који се чувају у Музеју града Београда уочава се да не постоји јединствена процедура за њихово примање и третман. Свакако је неопходно имати у виду да се ради о релативно дугом временском периоду, од 1947. године када су у Музеј стигли први легати (Бранимира Ћосића, Стевана Мокрањца и Јосифа Маринковића) до 1991. када је стигао последњи (Милоша Ђурића), током којих је у више наврата мењана легислатива која се односила на рад музеја и заштиту културних добара.

Први закон који се односио на ову област донет после Другог светског рата је био Закон о заштити споменика културе и природних реткости из 1948. године,⁵⁴ док је први Закон о музејима донет 1951. године.⁵⁵ На основу тога се може закључити да је набавка првих легата претходила доношењу закона и да је обављана у првим послератним годинама, када многа питања, укључујући и ово, нису била формално регулисана. Са изузетком неколико легата (И. Божића, М. Ђурића, В. Мариновића и Д. Милошевић), сви остали су у Музеј стигли током важења или Закона о заштити споменика културе и природних реткости из 1948. године или Закона о заштити споменика културе из 1966. године.⁵⁶ Иако у њима не постоје јасне смернице за рад с легатима, одређене одредбе утицале су на процедуре њиховог примања и третмана. На првом месту треба истаћи да су, како на основу Закона из 1948. (чл. 3, чл. 23) тако и оног из 1966. године (чл. 3, чл. 6), као институције надлежне за рад са споменицима културе, било покретним било непокретним, одређени заводи за заштиту споменика. До доношења Закона о музејима у њиховој надлежности је било и одлучивање о томе којој установи ће неко културно добро бити предато на старање и управљање, док је након 1951. године њихова позиција по том питању постала више консултативна.⁵⁷ То објашњава чињеницу да је неколико легата који се данас налазе у Музеју града Београда заправо ту доспело преко Завода за заштиту споменика културе, било Републике Србије, било града Београда, који су их претходно пописали и прогласили

54 Текст Закона је публикован у: Панић-Суреп М, ур. (1949) *Музејски приручник. Основна упутства о организацији и раду завичајних музеја*, Београд: Просвета, стр. 55–65.

55 Закон о музејима, *Службени гласник Народне републике Србије* 4/51.

56 Закон о заштити споменика културе, *Службени гласник Савезне републике Србије* 3/66.

57 Панић-Суреп, М. нав. дело, стр. 55–56, 62; Закон о заштити споменика културе, *Службени гласник Савезне републике Србије* 3/66; Закон о музејима, *Службени гласник Народне републике Србије* 4/51, чл. 19–20.

за културно добро (легати И. Андрића, Ј. Цвијића, П. Поповића, Т. Росандића, П. и М. Секулића, Флегел).

Да би се разумеле и поједине одлуке, које се пре свега одnose на финансијску подршку једном броју легатора, треба имати у виду да је већ Законом из 1948. године одређено да „споменици културе и природне реткости на територији Народне републике Србије, као културне вредности, научне и естетске, стоје под заштитом државе без обзира у чијој су својини, управи или државини” (чл. 1). Тиме је регулисан статус и оних предмета који се налазе у приватном власништву и дате су смернице да се они третирају на исти начин као и они који се налазе у установама заштите. Одређени су и права и обавезе сопственика ових предмета, између осталог и то да „ако су у питању веће библиотеке и збирке слика или друге уметничке вредности, стамбени органи на предлог завода за заштиту, приликом располагања са становима и пословним просторијама могу дати потребне олакшице ради бољег очувања ових предмета” (чл. 15). Било је то време интензивног развоја културне политике и музејског бума који је уследио од 1950-их година, што је условило и повећање броја примљених легата и формирање меморијалних музеја.⁵⁸ Спремност државе на велика улагања у културу и атмосфера коју је то донело, допринели су многобројним ситуацијама у којима су држава, или Град Београд, били спремни да уложе знатна финансијска средства у повећање музејских фондова и, на неки начин, „откупљивање” колекција појединаца које су затим, у складу са уобичајеном праксом, називане легатима. Подршку оваквом приступу налазимо и 1965. године, у предговору каталога збирке Петра Поповића, који је написао тадашњи директор Завода за заштиту споменика културе града Београда, Јован Секулић. Збирке које се налазе у „грађанској својини” Секулић сматра специфичним у односу на друге фондове, и од посебног значаја за Београд. Њихово стање и угроженост, уз напомену да их је евидентирано 45, Секулић повезује са смештајем и стварањем услова за редовно одржавање, чување и презентацију. Он заговара смештај оваквих колекција у зграде које су и саме споменици културе, а чији се простори користе неадекватно, за магацине, продавнице и слично. Говорећи конкретно о Поповићевој колекцији, Секулић истиче: „У бољим условима смештаја, збирка професора Петра

58 За више о овоме: Banković, A. Cultural Policy and Formation of the Museum Network in Federal People's Republic of Yugoslavia. Example of Belgrade, in: *Proceedings of the Summer School of Museology Discussing Heritage and Museums: Crossing Paths of France and Serbia*, eds. Krstović, N. and Stanković, I. (2016), Sirogojno: Open air Museum Old Village, pp. 224–241.

Поповића има све услове да се као специфична уметничка колекција презентира као јавна збирка у Београду. С друге стране, проширењем простора власник збирке имао би могућности да даље употпуни и комплетира ову колекцију већ постојећим уметничким предметима, данас растуреним на више страна због недостатка простора и да, уз одговарајуће обавезе града, остави као легат збирку у трајно власништво граду Београду.”⁵⁹

Наведене „обавезе града” заиста су реализоване како у случају Поповићеве збирке, тако и неких других поменутих у овом раду. Међутим, може се претпоставити да су промена економске ситуације 1980-их година и константно увећање финансијских издатака усмерених на одржавање легата довели до потписивања *Договора*, као покушаја да се ограничи и контролише прилив овог материјала, као и да се смање већ постојећи трошкови. Након усвајања *Договора*, у Музеј града Београда су доспела само четири легата, сви остављени на основу тестаментa (И. Божића, Д. Милошевић, В. Мариновића и М. Ђурића). Чини се да су у периоду који је уследио и музејске установе и стручњаци, али и потенцијални легатори, променили однос према питању легата. Искуство у пракси показује да је све мање оних који су спремни да нешто оставе музејима, али и да музеји много пажљивије приступају потенцијалним поклонима. Разлози за овако нешто су вероватно многобројни, али се свакако могу потражити у смањењима буџета за културу, перманентном смањивању броја запослених,⁶⁰ као и све строжим и финансијски захтевнијим условима за чување културних добара које намеће савремена пракса. Томе у прилог говори и чињеница да од 1991. до 2018. године, када је потписан Уговор о поклону са Фондацијом Милан Злоковић, у Музеју града Београда није формиран ни један нови легат.⁶¹

Све израженији проблеми у руковођењу многобројним легатима у последњој деценији 20. века вероватно су условили и идеју о оснивању Куће легата. Њу помиње З. Аврамовић у свом раду из 1994, а на неки начин, у виду галерије за заједничко излагање, она је поменута и у *Договору* из 1981.

59 Sekulić J. Predgovor, u: *Zbirka Petra Popovića*, Vujović, B. (1965), Beograd: Zavod za zaštitu spomenika kulture grada Beograda, str. 1–3.

60 На пример, у периоду од 1999. до 2019. године, број радних места у Музеју града Београда је смањен са 60 на 39; Правилник о организацији и систематизацији радних места Музеја града Београда, 02 бр. 643/1 од 23. 10. 1999, архива Правне службе МГБ; Правилник о организацији и систематизацији послова у МГБ, бр. 7/4 од 24. 10. 2019, АА МГБ.

61 Уговор о поклону 39/35 од 26. 11. 2018, АА МГБ.

године (чл. 10).⁶² Ипак, Кућа легата је основана тек 2004. године. Иако је иницијална идеја била да ће она водити рачуна о 18 легата завештаних Граду Београду, било самостално, било надгледајући рад установа у којима су се легати налазили, данас се Кућа легата стара о њих девет, док осталима и даље самостално руководе установе којима су првобитно поверене на чување.⁶³ Тиме ни ова идеја није реализована до краја, а питање легата и даље није решено формално и једнообразно.

ЛИТЕРАТУРА:

Avramović, Z. (1994) Legati u kulturi Beograda. Stanje, problemi i moguća rešenja, *Kultura* br. 93/94, Beograd: Zavod za proučavanje kulturnog razvitka, str. 214–224.

Аноним. (1954) Легати Музеју града Београда, *Годишњак града Београда* I, Београд: Музеј града Београда, стр. 407–411.

Арбутина, Н. (2016) *Легат у библиотеци*, докторска дисертација, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, Београд.

Banković, A. Cultural Policy and Formation of the Museum Network in Federal People's Republic of Yugoslavia. Example of Belgrade, in: *Proceedings of the Summer School of Museology Discussing Heritage and Museums: Crossing Paths of France and Serbia*, eds. Krstović, N. and Stanković, I. (2016), Sirogojno: Open air Museum Old Village, pp. 224–241.

Баришић, Р. (1981) *Из колекционарског рада Раденка Перића*, Београд: Етнографски музеј.

Božić, J. (2019) *Legati u kulturnoj politici Republike Srbije*, doktorska disertacija, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu, Beograd.

Вујаклија, М. (2002) *Лексикон страних речи и израза*, Београд: Просвета.

Vujović, B. (1965) *Zbirka Petra Popovića*, Beograd: Zavod za zaštitu spomenika kulture grada Beograda.

62 Avramović, Z. nav. delo, str. 219. За више о активностима и предлозима у вези формирања Куће легата, током 1990-их: Miodrag B. Protić, *Problem legata i potreba osnivanja Galerije legata u Beogradu*, elaborat iz 1996, publikovan u: Božić, J. (2019) *Legati u kulturnoj politici Republike Srbije*, doktorska disertacija, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu, Beograd, prilog 7, str. 332–343.

63 Ради се о легатима о којима су се, поред Музеја града Београда, старали и Музеј савремене уметности. Српска академија наука и уметности, Народни музеј у Београду и Етнографски музеј; Информација о оснивању Куће легата, установе културе од значаја за Град Београд (фотокопија); АК Кућа легата, Легати у МГБ, Збирка Флегел, документација Збирке за ликовну и музичку уметност до 1950. године; <http://www.kucalegata.org/legati.html> (приступљено: 20. 5. 2020).

Договор о спровођењу јединствене политике прихватања, чувања, одржавања и излагања поклона и легата, *Службени лист града Београда* 6, 27. фебруар 1982.

Закон о заштити културних добара, *Службени гласник Савезне републике Србије* 28/77.

Закон о заштити споменика културе, *Службени гласник Савезне републике Србије* 3/66.

Закон о културним добрима, *Службени гласник Републике Србије* 71/94.

Закон о културним добрима, *Службени гласник Савезне републике Србије* 6/90.

Закон о музејима, *Службени гласник Народне републике Србије* 4/51.

Закон о наслеђивању, *Службени гласник Републике Србије* 46/95 и 101/2003.

Јованов, Ј. (2010) Легати у Србији, *Рад музеја Војводине* 52, Нови Сад: Музеј Војводине, стр. 257–269.

Крстић-Поповац, Јб. (2011) *Легат Владимира Мариновића*, Београд: Музеј града Београда.

Лазич, Б. (2004) Легат – проблем или богатство, у: *Огледи из музеологије*, Лазич, Б. (2004), Ваљево: Народни музеј У Ваљеву, стр. 43–56.

Miladinović, S. (2000) *Legat – kroz pravnu nauku i zakonodavstvo*, Beograd: Zadužbina Andrejević.

Панић-Суреп М, ур. (1949) *Музејски приручник. Основна упутства о организацији и раду завичајних музеја*, Београд: Просвета.

Радојичић, С., Павловић, А. и Бајић-Филиповић, М. (1967) *Збирка икона Секулић*, Београд: Завод за заштиту споменика културе града Београда.

Sekulić J. Predgovor, u: *Zbirka Petra Popovića*, Vučković, B. (1965), Beograd: Zavod za zaštitu spomenika kulture grada Beograda, str. 1–3.

Извори:

Административна архива Музеја града Београда (АА МГБ):

- архивска кутија (АК) 46; фасцикла Легат Петра Ј. Одавића,
- АК 73; фасцикла Поклони и легати Музеју града Београда,
- АК 451; фасцикла Заоставштина Зорке Ђурић; фасцикла Легат Владимира Мариновића; фасцикла Уговор за Збирку Секулић
- АК за 2013. годину
- АК за 2018. годину

Архива Правне службе Музеја града Београда

АНГЕЛИНА БАНКОВИЋ

Документација Збирке за ликовну и музичку уметност до 1950. године:

- АК Кућа легата, Легати у МГБ, Збирка Флегел;
- АК Легат Ксеније и Раденка Перића, Легат Jugoeхport-a, Легат Јелисавете Ћ. Петровић, Легат Стевана Ст. Мокрањца, Легат Петра Коњовића;
- АК Легат Петра Поповића;
- АК Легат Томе Росандића, Конак кнегиње Љубице, Музеј савремене уметности, Душан Јовановић Ђукин, Легат Бете Вукановић.

Електронски извори:

<http://www.kucalegata.org/legati.html> (приступљено: 20. 5. 2020)

Стручно упутство о условима и начину чувања и коришћења уметничко-историјских дела, <http://www.narodnimuzej.rs/wp-content/uploads/2018/06/Stru--no-uputstvo-o-uslovima-i-na--inu---uva-nja-i-kori---enja-umetni--ko-istorijskih-dela.pdf> (приступљено: 5.5.2020)

<http://www.kultura.gov.rs/lat/dokumenti/javna-rasprava-o-nacrtu-za-kona-o-kulturnom-nasledju-> (приступљено: 20. 5. 2020)

Angelina Banković
Belgrade City Museum, Belgrade

BEQUEST IN THE SERBIAN MUSEUM PRACTICE

THE EXAMPLE OF BELGRADE CITY MUSEUM

Abstract

This paper deals with the status of bequest in the Serbian museums practice. The first part covers understanding of the concept of bequest by several authors, as well as legal interpretation and valid legislation related to bequests. Special attention is drawn to the lack of a definitive legal procedure which would regulate what museums should do with such bequests. The second part of the paper covers the treatment and position of bequests at the Belgrade City Museum – a museum institution which manages twenty-eight bequests. All the bequests currently managed by the Museum are listed and detailed analyses of several bequests are given as examples of good and poor practice. In the end, an interpretation of different treatments of such museum collections after WW2 are reviewed from the angle of historic legal regulations and practical approaches.

Key words: *bequest, Belgrade City Museum, cultural policy, legal regulations, museum practices*